

پیش‌خوان

تباری که به علم تقوا و سیاست متصف است

اسناد و ناگفته‌ها

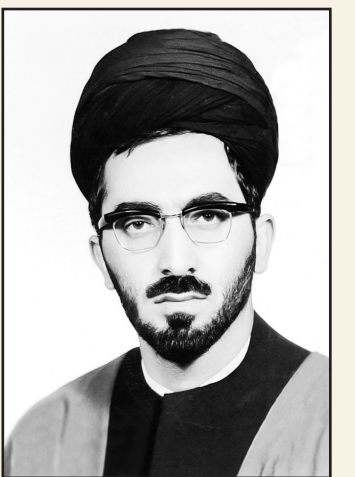
درباره خاندان خسر و شاهی

■ **محمدرضا کائینی**

اثری که هم اینک در معرفی آن سخن می‌رود، در عداد واپسین آثار زنده‌یاد استاد سیدهادی خسروشاهی است که طی آن به انتشار شرحی از این خاندان پراوازه و اسناد مربوطه پرداخته است. این اثر به شکل مشترک توسط مؤسسه کتاشناسی شیعه و کلبه شروق قم نشر یافته است. استاد خسروشاهی در دیباچه خویش بر این اثر، در باب محتوای آن اشاراتی به ترتیب بی آمده داد:

«در سال ۱۳۳۲ که دومین سالگرد رحلت‌والد معظم‌ای‌تعالیه سیدمرتضی خسروشاهی بود و در آن زمان اینجانب هم ۱۵،۱۴ سال بیشتر نداشتم، شرح حال ایشان را در حد معلومات یک فرزند نوجوان نوشتم و با استعراض ۱۰۰ ریال از آقامیرزا حسن – که در مسجد بازار پس از منبر‌والد نوحه‌می‌خواند- آن را چاپ کردم که به قیمت سه ریال به بازار نشر عرضه شد! از آن زمان که فهمیدم پدرم علاوه بر فضلا و علمایی که در تبریز می‌شناختم یا بعدها شناختم، استاد مشاهیری چون: مرحوم آیتالله سیدمحمد حجت کوه‌کمری (از مراجع قم)، علامه شیخ عبدالحسین امینی (صاحب‌الغدیر)، آیتالله آقامیرزا محمد مجاهدی (از معارف اساتید حوزه علمیه‌قم) و امثال آنان بوده است، فکر کردم شرح حال میسوطتری از والد بزرگوار و اجداد عظام خود که هر کدام به نوبه خود در شمار علمای برجسته نجف، تبریز و قم صاحب رساله علمیه و مرجع تقلید بخشی از مردم مسلمان ایران بوده‌اند، تهیه و منتشر کنم. در این کاوش به‌طور طبیعی، به مرور کتابهای بر تاریخ خسروشاه هم پرداختم که در این بررسی،

▼ **ف. ۴۰** زنده‌یاد حاجت‌الاسلام و المسلمین سیدهادی خسروشاهی

به نام و شرح حال و آثار فلاسفه و علمای برجسته‌ای از آن خطه، مانند فیلسوف نامدار شمس‌الدین خسروشاهی و فقیه معروف سلّار برخوردارم که اشاره کوتاهی به شرح حال شخصیت و موقعیت علمی- فلسفی آنان را در آغاز این کتاب بی‌مناسبت ندادم. با همین اندیشه، هر گونه نامه، سند یا عکسی را که بین اوراق به دست می‌آوردم – که بعضی از آنها را در اصطلاح سند آبی کتاب می‌نامند- جمع‌آوری و نگهداری می‌کردم.

مجموعه انبوه این یادداشت‌ها، اوراق و اسناد چه در باره خاندان و چه راجع به علمای آذربایجان یا تاریخچه و منطقه خسروشاه، همچنان در طولین قرن گذشته در کتابخانه اینجانب و در بین اسناد خاص نگهداری می‌شد و فرصت تنظیم، ترتیب، تکمیل و نشر اینهاود تا آنکه فرزند گرامی‌وارجمند جناب سیدمحمد خسروشاهی – که به یاری حق مشغول تحصیل در حوزه علمیه قم بود و به فکر جمع‌آوری و نشر مقالات و نوشته‌های قدیمی فقیر است-از اسناد و مدارک مربوط به تاریخ این خاندان آگاه شد و درخواست تعجیل در تکمیل و نشر آنها را داشت که کارهای روزمره مانع این توفیق می‌شد.

در دیدار کوتاهی با دوست ارجمند حاجت‌الاسلام جناب آقای علی اکبر مهدی‌پور (حفظه‌الله) در قم، به ایشان پیشنهاد کردم وی زحمت تنظیم این اوراق و اسناد را به عهده بگیرد، به‌ویژه که او از آشنایان قدیمی خاندان ما و مرید پدر بوده است، ولی برای تسریع در کار و به پیشنهاد ایشان، این کار به محقق جوان و نویسنده معاصر آقای کریم فیضی که آثاری درباره استاد محمدرضا حکیمی فیلسوف عدالت و شخصیت‌های دیگر دارد، واگذار شد. آقای کریم فیضی که از همشهریان عزیز و جوانی کوشا و پرکار است و در آن ایام در مرکز نشر آثار علامه محمدتقی جعفری به کار تحقیق و پژوهش مشغول بود، این پیشنهاد را پذیرفت و قرار شد در تعطیلات تابستان بدان بپردازد…»

■ **نوشه میر مرعشی**

حمله تروریست داعشی که در شامگاه چهارشنبه ۴ آبان به حرم حضرت‌احمدبن موسی(ع) [شاهچراغ] انجام و منجر به شهادت رساندن ۱۵ تن از هموطنان و مجروح شدن تنی چند از زائران این امامزاده جلیل‌القدر شد، تاثر مردم ایران و آزادگان جهان را در پی داشت. این حادثه غمبار موجب شد تا در مقال بی‌آمده، نگاهی تاریخی داشته باشمیم به وقایع آس‌ف‌سپار حمله به مساجد و اماکن مقدس جهان اسلام، توسط عناصر مسلمان نما در تاریخ معاصر. امید آنکه مفید آید.

■ ■ ■

■ **همه کارفردن جز ما**

خاوند در آیه ۱۱۴ سوره آل عمران، در توصیف کسانی که اقدام به خرابی مساجد و اماکن مقدس می‌کنند، می‌فرماید: «وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيًا وَلَهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ» و چه کسی ستمکارتر از کسانی هستند که از بردن نام خدا در مساجد خدا جلوگیری کردند و در خرابی آنها کوشیدند؟ آنان را جز شایسته نیست که در آن مراکز عبادت [در آید، جز در حال ترس از عدالت و انتقام خدا]. برای آنان در دنیا خواری و زبونی است و در آخرت عذابی بزرگ است.»

به واقع می‌توان ادعا کرد که در تاریخ معاصر، اولین گروهی که به مساجد و اماکن مقدس حمله کرده و به تخریب آن پرداختند، وهابیون بوده‌اند. این فرقه انحرافی که از همان ابتدای تشکیل، پیوندی ناگسستنی با استعمار انگلستان داشت، کارنامه سیاسی از حملات به مساجد و اماکن مقدس دارد، اما این فرقه چگونه و چه زمانی شکل گرفته و رهبرش چه کسی بوده است؟

محمدبن عبدالوهاب بنیتاگذار فرقه وهابیت، در شهر عیننه منطقه صحرای دور سرزمین نجد (جزیرهٔ العرب) به دنیا آمد. پدرش از علمای حنبلی منطقه نجد بود. محمد از نوجوانی، تحصیل علوم دینی را ابتدا نزد پدر آغاز کرد و بعد برای فراگیری علم، به دو شهر مکه و مدینه رفت. وی در طول دوران تحصیل علاوه بر سفر به سایر سرزمین‌های اسلامی، تفکراتی انحرافی درباره توحید، معاد، توسل و… پیدا کرد و مدتی بعد هم با تکیه بر آرای سیاسی ابن تیمیه، راه گناه شد و درخور متعجب در تکمیل و نشر آنها را داشت که کارهای روزمره مانع این توفیق می‌شد. در دیدار کوتاهی با دوست ارجمند حاجت‌الاسلام جناب آقای علی اکبر مهدی‌پور (حفظه‌الله) در قم، به ایشان پیشنهاد کردم وی زحمت تنظیم این اوراق و اسناد را به عهده بگیرد، به‌ویژه که او از آشنایان قدیمی خاندان ما و مرید پدر بوده است، ولی برای تسریع در کار و به پیشنهاد ایشان، این کار به محقق جوان و نویسنده معاصر آقای کریم فیضی که آثاری درباره استاد محمدرضا حکیمی فیلسوف عدالت و شخصیت‌های دیگر دارد، واگذار شد. آقای کریم فیضی که از همشهریان عزیز و جوانی کوشا و پرکار است و در آن ایام در مرکز نشر آثار علامه محمدتقی جعفری به کار تحقیق و پژوهش مشغول بود، این پیشنهاد را پذیرفت و قرار شد در تعطیلات تابستان بدان بپردازد…»

تاریخ

هجوم دشمنان به مساجد و اماکن مقدس، در تاریخ معاصر

منافقین، سلطنت‌طلبان و داعش

میراث‌دار وهابیت

■ **آنگاه که بارگاه و گنبد حرم حسینی را خراب کردند**

البته تا حدود پنج دهه بعد، عملاً وهابیون و آل سعود غیر از حملات ابتدایی و قتل و غارت، موفقیت چندانی در فتح سرزمین سایر قبایل کشورشان نداشتند و عملاً در محدوده شهر در عیه و اطراف آن حکومت کردند، اما بعد از آن تاریخ و با حمایت‌های مالی و تسلیحاتی عناصر و جواسیس کشور استعمارگر انگلستان از آل سعود و وهابیون، دور دوم حملات و به اصطلاح «جهاد» وهابیون علیه سایر مذاهب اسلامی آغاز شد. حملاتی وحشیانه که این‌بار طی چهار دهه، به اشغال بسیاری از مناطق جزیرهٔ العرب (غیر از مکه و مدینه که عثمانی‌ها بر آن تسلط داشتند) انجامید.

بعد از این مقطع وهابیون تصمیم گرفتند به مناطق و اماکن مقدس سایر کشورهای تحت سلطه عثمانی‌ها همچون کشور عراق به ویژه شهرهای مقدس آن یعنی کربلا و نجف حمله کنند. آنها ابتدا در سال ۱۲۱۵ ق. لشکری فراهم کرده و به قصد انهدام مرقد مطهر حضرت امیر(ع) عازم نجف اشرف شدند که در مسیر با عده‌ای از اعراب درگیر شده و شکست خوردند، اما یک سال بعد، یعنی در سال ۱۲۱۶ ق. امیر آل سعود با لشکر انبوهی از مردم نجد و عشار

۲۴ فروردین ۱۳۸۷

به واقع می‌توان ادعا کرد که در تاریخ معاصر، اولین گروهی که به مساجد و اماکن مقدس حمله کرده و به تخریب آن پرداختند، وهابیون بوده‌اند. این فرقه انحرافی که از همان ابتدای تشکیل، پیوندی ناگسستنی با استعمار انگلستان داشت، کارنامه سیاسی از حملات به مساجد و اماکن مقدس دارد، اما این فرقه چگونه و چه زمانی شکل گرفته و رهبرش چه کسی بوده است؟

■ **شاید بتوان پررنگ‌ترین اقدام تروریستی سلطنت‌طلبان را در حمله به اماکن مقدس از جمله بمب‌گذاری گروه تندر واپسته به انجمن پادشاهی ایران در حسینییه سیدالشهدا(ع) گروه فرهنگی رهبویان وصال شیراز دانست.** این

بمب‌گذاری که در تاریخ ۲۴ فروردین ۱۳۸۷.ش توسط گروه تندر انجام شد، به شهادت ۱۴ نفر و مجروحیت تعداد زیادی از شرکت‌کنندگان در مراسم حسینییه منجر شد

■ **۴ آبان ۱۴۰۱ حرم حضرت شاهچراغ(ع) شیراز پس از حمله تروریستی دانش**

■ **سلطنت‌طلب‌ها و حمله به اماکن مقدس**

پس از شکست حقارت‌بار داعش توسط جریان مقاومت در کشور عراق و سوریه به فرماندهی سردار شهید حاج قاسم سلیمانی، این گروهک تکفیری بدنام با حمایت غرب و اسرائیل، به فکر انجام عملیات‌های ترور یستی در داخل خاک ایران افتاد؛ تصمیمی که به دلیل عملکرد بسیار بد جریان لیبرال مسلک در مدیریت کشور و البته فتنه‌گری اغتشاشگران در ۵۰روز گذشته، شرایط را برای عملیاتی شدن آن فراهم کرد!

مقدس و به خاک و خون کشیدن مردم بی‌گناه را در تاریخ از خود به جای گذاشته‌اند، به طوری که پهلوی اول نقش غیرقابل انکاری در تخریب مساجد و حوزه‌های علمیه در کل کشور داشت که ناشی از سیاست‌های ضدمذهب وی بود. به عنوان نمونه تبدیل مسجد شیخ آقابزرگ کاشان به مدرسه مختلط دخترانه و پسرانه، از جمله این موارد است. رخشنده گوهر مشیری درباره این اقدام خود و همسرش شیخ حسن ترقایی اپدر احسان ترقایی و از طرفداران سرسخت رضاشاه، در سال ۱۳۵۱.ش در مصاحبه با مجله اطلاعات بانوان می‌گوید: «خانواده ترقایی در کاشان مسجدی داشتند به نام مسجد آقا بزرگ که سال‌ها در این مسجد، طلاب به تحصیل علوم دینی می‌پرداختند و تدریس اصول مذهبی در این مسجد صورت می‌گرفت. تولیت این مسجد به عهده شوهرم بود. بعد از مشورت با شوهرم و کسب اجازه از اداره اوقاف و وزارت فرهنگ، مسجد آقا بزرگ را به صورت مدرسه در آوردم. به خاطر می‌آورم سالال ۱۳۰۸ بود که امتیاز مدرسه آماده شد و تابلوی آن که به نام دبستان دانش دوشیزگان کاشان نامگذاری شده بود، نصب شد…»

جنب حجاز و دیگر نقاط، به طرف عراق حرکت کرده و در ابتدای صبح اول ماه ذیقعد به کربلا رسیدند. آنان با شعار «**اقتلوا المشرکین و اذبحوا الکفرین**» –مشرکان را بکشید و کافران را ذبح کنید- تمام برج و باروی شهر را خراب کردند و بسیاری از مردم را که خود بودند، به قتل رساندند. آنها تا نزدیک ظهر در کربلا ماندند و نهایتاً با اموال و غنایم فراوان، از شهر خارج شدند و به طرف نجف حرکت کردند. شیخ عثمان نجدی از مورخان وهابی می‌نویسد: «وهابیان، غافلگیرانه وارد کربلا شدند، بسیاری از اهل آن را در کوچه و بازار و خانه‌ها کشتند، روی قبر حسین(ع) را خراب کردند و آنچه در داخل قبه بود، به غارت بردند و هر چه در شهر از اموال، اسلحه، لباس، فرش، طلا و قرآن‌های نفیس یافتند، ربودند. آنها نزدیک ظهر از شهر خارج شدند، در حالی که قریب به ۲هزار نفر از اهالی البتّه آنها بعد از کشتار بی‌رحمانه اهل کربلا و هتک حرمت حرم حسینی، با همان لشکر راهی نجف اشرف شدند تا به همان شیوه قتل و غارت در کربلا، در نجف هم به کشتار مردم و غارت منابع و اموال حرم علوی بپردازند ولی مردم نجف به خاطر آگاهی جریان قتل و غارت کربلا و آمادگی دفاعی، به مقابله برخاستند و حتی زنان از منزل‌ها بیرون آمده و مردان خود را به دفاع، تشجیع و تحریک می‌کردند تا اسیر قتل و غارت وهابیون نشوند و دقیقاً به همین دلیل، لشکر خونریز وهابیون سعودی با به فرار گذاشته و به طرف جزیره العرب تاختند!

■ **آن روز که قبرستان بقیع را تخریب کردند**

به دست آوردن غنائم فراوان در حمله وحشیانه جمعه و تعداد زیادی از نمازگزاران در دهه ۶۰، انحرافی شد، به طوری که آماده حمله به دو شهر مکه و مدینه شدند. آنها چندین حمله به این دو شهر مقدس داشتند، اما با شکست مواجه شدند تا اینکه بعد از گذشت دو دهه، با فراهم کردن لشکری از مزدوران، ابتدا به شهر مکه حمله کرده و پس از قتل بزرگان و شرفای مکه، به تخریب بسیاری از اماکن مقدس این شهر – که از نظر آنها محل شرک بود- پرداختند. اما پس از اشغال مکه و وهابیان به سرکردگی «عبدالعزیز ابن سعود» به مدینه روی آوردند و پس از محاصره و جنگ با مدافعان شهر، سرانجام آن را اشغال کرده و در تاریخ هشتم ماه شوال سال ۱۳۴۴ هجری قمری (مصادف با ۳۱ فروردین ۱۳۰۵.ش)، به تخریب قبور ائمه بقیع و دیگر قبور همچون قبر ابراهیم فرزند پیامبر اکرم(ص)، قبور همسران آن حضرت، قیسر ابوالبنین مادر حضرت ابالفصل العباس(ع)، قبر عبدالله پدر پیامبر (ص) و اسماعیل فرزند امام صادق(ع) و بسیاری قبور دیگر پرداختند. آنها ضریح فولادی ائمه بقیع(ع) را که چندسال قبل از آن در اصفهان ساخته و به مدینه حمل شده بود برداشته و به غارت بردند. همچنین قبور عباس عموی پیغمبر(ص) و فاطمه بنت اسد مادر حضرت امیرالمؤمنین(ع) را که با قبور چهار امام همام زیر یک قبه بزرگ قرار داشت هم ویران کردند.

■ **وقتی منافقین از روی دست پهلوی مشق نوشتند**

به واقع می‌توان گفت بعد از سابقه‌نگین وهابیون در حمله به مساجد و اماکن مقدس، این پهلوی‌ها بودند که از آغازهای ایجاد حمله به مساجد و اماکن

گرفت و آن اقدام را به تلافی خون کشته شدگان سازمان در ۳۰ خرداد ۱۶۰اعلام کرد!البته بسیار جالب است که «سیاست ویکی پدیا» در مطلبی مملواز دروغ و تهمت، ضمن بیان قبول مسئولیت این انفجار توسط منافقین، با نقل قول آوردن از چند تن از رجال اصلاح‌طلب، مسئولیت انجام این عملیات را متوجه نظام و سپاه و وزارت اطلاعات! کرده است. بدون اینکه سندی برای این ادعا بیابود یا اینکه حداقل بیان کند چرا نظام، سپاه یا وزارت اطلاعات باید چنین کاری را می‌کرده و چه سودی از این جنایت می‌برده است؟

■ **سلطنت‌طلب‌ها و حمله به اماکن مقدس**
استکبار جهانی از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی، برای ساقط کردن نظام جمهوری اسلامی، سال‌هاست از گروه‌های ضدانقلاب حمایت و زمینه را برای خرابکاری آنها در داخل کشور فراهم می‌کند. از آنجا که سلطنت‌طلبان با وجود دینی و عقیدتی نظام مخالفتی تام و کینه عجیبی از آن به دل داشته و دارند، حمله به مساجد و اماکن مقدس را در دستور کار قرار داده‌اند. شاید بتوان پررنگ‌ترین اقدام تروریستی سلطنت‌طلبان را در حمله به اماکن مقدس، از جمله بمب‌گذاری گروه تندر واپسته به انجمن پادشاهی ایران، در حسینییه سیدالشهدا(ع) گروه فرهنگی رهبویان وصال شیراز دانست. این بمب‌گذاری که در تاریخ ۲۴ فروردین ۱۳۸۷.ش توسط گروه تندر انجام شد، به شهادت ۱۴ نفر و مجروحیت تعداد زیادی از شرکت‌کنندگان در مراسم حسینیه منجر شد. از قضا دقیقاً دشمنان و از جمله سایت ویکی پدیا با هدف تطهیر گروهک ضدانقلاب انجمن پادشاهی ایران و زیر مجموعه آن گروه تندر به سرکردگی جمشید شارمهد، این بمب‌گذاری ر حسینیه را کار اطلاعات سپاه عنوان کرده‌اند!

البته گروهک‌ها و جریان‌های دیگری از ضدانقلاب هم در کارنامه خود، برنامه حمله به مساجد و اماکن مقدس را دنبال کرده‌اند. مثلاً در سال ۱۳۹۶.ش مجری وطن فروش سیدمحمدحسینی باهماهنگی کانال «امدنوز» به مدیریت نیما زم معدوم، پروژه‌ای را برای آتش زدن مساجد کلید زدند. پروژه‌ای که با استقبال شدید رسانه‌های ضدانقلاب خارج کشور مواجه شد و در جریان آن چندین مسجد و تکیه تاریخی در که تهران به آتش کشیده شد.

■ **داعش و تکرار جنایات تاریخی وهابیون**
با شروع جنگ سوریه و حمایت تمام‌قد غرب و اسرائیل از گروه‌های تکفیری واپسته به عربستان سعودی، رسماً گروه داعش ا دولت اسلامی شام و عراق ا شکل گرفت. گروهی جنایتکار که هنگام تسلط بر هر شهری، ابتدا سراغ مساجد و اماکن مقدس آن می‌رفت و شروع به تخریب و نابودی آنها می‌کرد!مثلاً تکفیری‌های داعشی از زمان تسلط بر شهر موصل در شمال عراق و بخش‌هایی از استانتا کرکوک تا زمان شکست توسط جریان مقاومت، ۳۰ مسجد (متعلق به شیعه و سنی) و مکان مقدس را تخریب کرده است. مسلماً بعد از شکست حقارت‌بار داعش توسط جریان مقاومت در کشور عراق و سوریه به فرماندهی سردار شهید حاج قاسم سلیمانی، این گروهک تکفیری بدنام با حمایت غرب و اسرائیل، به فکر انجام عملیات‌های تروریستی در داخل خاک ایران افتاد. تصمیمی که به دلیل عملکرد بسیار بد جریان لیبرال مسلک در مدیریت کشور و البته فتنه‌گری اغتشاشگران در ۵۰روز گذشته، شرایط را برای عملیاتی شدن آن فراهم کرد. عملیات‌های تروریستی چون حمله به حرم حضرت اسام حسینی(ره) و مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۷ خرداد ۱۳۹۶.ش، حمله یک عنصر داعشی با چاقو به چند طلبه و روحانی جهادگر در صحن پیامبر اعظم(ص) حرم رضوی در فروردین ۱۴۰۱.ش و در نهایت حمله تروریستی داعش به حرم حضرت شاهچراغ(ع).

■ **کلام آخر**

اهمیت و جایگاه مهم مساجد و اماکن مقدس در تاریخ اسلام و همچنین پررنگ شدن نقش‌های معنوی، آموزشی، اجتماعی و سیاسی آنها بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، به ویژه در چند سال اخیر در ایران اسلامی، باعث شده است دشمنان اسلام، سیاست حمله به مساجد و اماکن مقدس (زیارت‌گاهها) را در دستور کار خود قرار دهند. سیاستی که با حمایت غرب و اسرائیل، نه تنها از سوی داعشی‌های تکفیری که از سزای بقیه گروهک‌های ضدانقلاب دنبال می‌شود تا از یک طرف نشان دهنده عمق نفرت آنها از اماکن مقدس باشد و از طرف دیگر، موجب آسیب رساندن به نظام و ناامن کردن کشور شود، زیرا آنان می‌دانند که مساجد و اماکن مقدس، منبع گسترش منویت و اعتقادات دینی و اصلی‌ترین مراکز پاسخگویی به شبهه‌افکنی مداوم دشمنان در جنگ نرم با مسلمانان به ویژه مردم ایران اسلامی هستند.

منابع:

۱- رضوانی، علی اصغر، «سلفی‌گری(وهابیت) و پاسخ به شبهات»، انتشارات ناامن مسجد مقدس جمکران(قم)، چاپ ۱۳۸۷.ش. ۲۸۳:۲۸۰

۲- طاهری- احمدوند، سیدمهدی- شجاع، مقاله «وهابیت و استعمار حاکمیت آل سعود»، فصلنامه علمی- پژوهشی پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، شماره ۴، سال پنجم، زمستان ۱۳۹۴.ش

۳- مرکز پژوهش‌های مؤسسه کیهان، مقاله «تبدیل مسجد آقابزرگ به مدرسه دخترانه»، روزنامه کیهان، شماره ۲۱۲۱۷، مورخ ۲۴ ارد ۱۳۹۴.ش.ص ۷